

Sygn. akt II CSK 670/18

POSTANOWIENIE

Dnia 18 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa B. S.
przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń [...] Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 18 czerwca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 28 maja 2018 r., sygn. akt I AGa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] adw. M. K. wynagrodzenie w kwocie 3600 (trzy tysiące sześćset) zł, powiększonej o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda B. S. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 28 maja 2018 r., sygn. akt I AGa [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie prawa procesowego, tj. art. 232 *in fine* w zw. z art. 3 k.p.c. przez bezpodstawne przyjęcie, że skarżący nie ujawnił wobec swojego kontrahenta woli działania jako spedytor, w sytuacji gdy

jego kontrahent nie uczestniczył w procesie i brak jest podstaw do takiego ustalenia; naruszenie prawa materialnego, tj. art. 794 § 1 k.c. w zw. z art. 800 k.c., art. 774 k.c. w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c., przez pominięcie, że stosunkiem umownym łączącym go z T. podlegającym ocenie była umowa spedycji, a nie umowa przewozu; art. 774 k.c. w zw. z art. 1 ust. 1 Konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów (CMR) w zw. z art. 60 k.c., przez uznanie, że powód działał jako przewoźnik, gdyż zdaniem sądu nie wskazał swojemu kontrahentowi, że podejmuje się zlecenia jako spedytor; art. 353¹ k.c. w zw. z art. 794 k.c. przez przyjęcie, że wskazane w zleceniu zawartym pomiędzy powodem a T., iż do zlecenia mają zastosowanie pojedyncze postanowienia konwencji CMR, tj. dotyczące właściwości miejscowej sądu w razie wynikłego ze zlecenia sporu, ubezpieczenia oraz złego zamiaru lub niedbalstwa w wykonaniu zlecenia, świadczy o zawarciu umowy przewozu, podczas gdy zgodnie z zasadą swobody umów istnieje możliwość swobodnego kształtowania treści stosunku prawnego; art. 799 k.c. w zw. z art. 807 § 1 k.c. przez przyjęcie przez sądy obu instancji, iż nawet gdyby uznać, że zawarta przez powoda umowa była umową spedycji, odpowiedzialność ubezpieczyciela zostałaby wyłączona z uwagi na to, że spedytor nie ponosił winy w wyborze przewoźnika, który to wniosek w sytuacji przestępczego działania przewoźnika polegającego na przywłaszczeniu ładunku, wypacza kodeksową regulację odpowiedzialności ubezpieczyciela.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została spełniona.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu

Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżący upatruje w naruszeniu wskazanych w zarzutach przepisów prawa procesowego i prawa materialnego.

Według wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), T. zleciła powodowi, jako przewoźnikowi, przewóz towarów na trasie Włochy - Niemcy, z przewoźnym w kwocie 700 euro (al in). T. wskazała, że zlecenie transportowe jest wiążące na podstawie ustaleń telefonicznych, bez konieczności potwierdzenia zwrotnego, a jeśli zlecenie będzie skierowane do podwykonawcy, to w przypadku szkody powód odpowiada tak, jakby sam wykonał zlecenie. Wskazano, że ubezpieczenie CMR pokrywa powód. Kierowca dokonuje przyjęcia ilościowego i kontroli wagowej. Następnie powód zlecił transport podwykonawcy T. z siedzibą w R. (Włochy), którego wyszukał na giełdzie transportowej, a następnie pracownicy powoda zweryfikowali wiarygodność tego podwykonawcy, w ten sposób, że zwrócili się o stosowne dokumenty do organów włoskich (w postaci rejestracji spółki jako przewoźnika oraz polisę ubezpieczeniową). Przesyłka została podjęta przez włoskiego przewoźnika w dniu 23 stycznia 2013 r., ale nigdy nie dotarła na miejsce. Przewoźnik stał się nieosiągalny.

Powód zgłosił szkodę w postaci zaginięcia towaru stronie pozwanej jako ubezpieczycielowi, która jednak odmówiła wypłaty odszkodowania wskazując, że powód nie miał ubezpieczenia przewoźnika w ruchu międzynarodowym, bowiem łączyła ją z powodem umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej spedytora. Poza tym w ocenie strony pozwanej nawet, gdyby przyjąć, że powód był

spedytorem, to po jego stronie nie wystąpiła wina w wyborze, a to również skutkuje brakiem odpowiedzialności ubezpieczyciela.

Zasadniczą przyczyną oddalenia powództwa było to, iż strony procesu łączyła umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej spedytora, a tymczasem powód wywodzi roszczenie z umowy przewozu. T. zleciła powodowi przewóz towaru na trasie Włochy - Niemcy, a nie jego organizację. Jedynie ubocznie Sądy zwróciły uwagę, że nawet gdyby przyjąć, że powoda i T. łączyła umowa spedycji to i tak strona pozwana nie ponosiłaby odpowiedzialności, gdyż powód w stanie faktycznym sprawy nie ponosił winy w wyborze w rozumieniu art. 799 k.c.

W sytuacji, gdy strony wiązała umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej powoda jako ubezpieczającego za szkody rzeczowe i szkody finansowe powstałe z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania usług spedycyjnych w ramach zawartej umowy spedycji, to zaskarżony wyrok nie może być uznany za oczywiście nieprawidłowy w przedstawionym wyżej znaczeniu, bowiem powód wywodzi roszczenie odszkodowawcze z zawartej z T. umowy przewozu. Są to różne stosunki prawne, co wprost wynika ze systematyki kodeksowej (obie umowy zostały uregulowane w osobnych tytułach). Również *essentialia negotii* obu umów są różne. Oczywiście spedytor może sam dokonać przewozu, ale w takim wypadku spedytor ma jednocześnie prawa i obowiązki przewoźnika (art. 800 k.c.), czyli wówczas w zakresie przewozu wykonywanego przez spedytora ma zastosowanie m.in. art. 789 § 1 k.c., czy art. 3 Konwencji z dnia 19 maja 1956 r. o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów (CMR). Z wiążącej w postępowaniu kasacyjnym podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, w zakresie istotnych elementów faktycznych dla oceny charakteru stosunku prawnego, nie sposób wyprowadzić, że powoda łączyła z T. umowa spedycji, a nie umowa przewozu. Z tego względu bezprzedmiotowym jest czynnie założenie, co do zasadności powództwa, w wypadku gdyby umowa, wskutek wykonania której powód poniósł szkodę, była umową spedycji, a nie umową przewozu.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c.

i art. 391 § 1 k.p.c., uznając, że okoliczności, który zadecydowały o nieobciążaniu powoda kosztami postępowania apelacyjnego, zachowały aktualność w postępowaniu kasacyjnym.

O wynagrodzeniu należnym pełnomocnikowi z urzędu orzeczono na podstawie art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze (j.t. Dz. U. 2018, poz. 1184, ze zm.) w zw. z § 22, § 4 ust. 1, 3, § 8 pkt 7, § 16 ust. 4 pkt 2, § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (j.t. Dz. U. z 2019 r. poz. 18).